

Tama i spichlerz

Po przyłączeniu Mazowsza do Polski, pod rządami nowej – królewskiej administracji, podjęto inwestycję zabezpieczającą skarpe zamkową przed wodami Wisły. Wcześniejsze katastrofy budowlane – uszkodzenie („złamanie”) wieży i obsunięcie się fragmentu muru południowego Zamku do wąwozu rzeczki Kamionki (dziś Trasa W-Z) – zmuszały do działania już książąt mazowieckich (wzmianka o budowie tam z 1519 r.). W 1540 r. starosta warszawski i namiestnik (*vicesgerent*) Mazowsza Jan Dzierzgowski zbudował nowe umocnienia brzegu zwane w dokumentach finansowych „*propugnaculum aqae [v]istularum alias Thama*”. Były to: licząca kilkadziesiąt metrów trójkątna ostroga wprowadzona w nurt Wisły na wysokości wylotu wąwozu Kamionki oraz umocnienie osłoniętego nią zamkowego odcinka linii brzegowej. Konstrukcja, zbudowana z potrójnego rzędu wbitych w dno rzeki dębowych pali umocnionych kamieniami, miała łącznie około 400 m długości (3 stajania). Umocnienie to jest dobrze widoczne na pierwszych widokach Warszawy z lat 80. XVI w. Jego pozostałości, zagłębione w podnóże skarpy, zostały zidentyfikowane w czasie budowy Trasy W-Z.

Przypuszczalnie pierwszym budynkiem zamkowym stojącym nad samym brzegiem rzeki był zanotowany w lustracji z 1549 r. drewniany spichlerz. Przechowywano w nim zboże spławiane Wisłą z majątków królewskich. Miał na dwóch poziomach podłogi „do zsypywania spławianego zboża” i solidny dachówkowy dach.

Oprac. Marek Wrede

rys.1. Umocnienia brzegowe skarpy zamkowej – fragment pierwszego widoku Warszawy, drzeworyt z 1581 r.; wł. Muzeum Historyczne m.st. Warszawy

rys.2. Umocnienia brzegowe skarpy zamkowej – fragment widoku Warszawy po roku 1586, miedzioryt z atlasu *Theatrum orbis terrarum...*, Kolonia 1618; wł. Muzeum Narodowe w Warszawie. Fot. M. Bronarski